

Συνέντευξη

ΣΤΟΝ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΖΑΚΟ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Παρά τις προκλήσεις, τα καταφέραμε

Ο Γενικός Διευθυντής της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων, Μιχάλης Αντωνίου, μιλά στον «Φ» για τις προκλήσεις και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία, στέλνοντας όμως το μήνυμα πως μέχρι στιγμής έγινε κατορθωτό να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα που προκύπτουν από τις γεωπολιτικές εξελίξεις.

Ο κ. Αντωνίου τονίζει πως η κυπριακή οικονομία απέδειξε πως έχει υγιείς βάσεις, εντυπωσιακές αντοχές και εμβληματική προσαρμοστική ικανότητα, ωστόσο, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, όπως το υψηλό ενεργειακό κόστος.

Όσον αφορά τη φορολογική μεταρρύθμιση που προωθεί η Κυβέρνηση, αποκάλυψε πως στην ΟΕΒ έχει δημιουργηθεί ειδική ομάδα από εμπειρογνώμονες, ώστε να οριστικοποιηθούν οι προτάσεις της Ομοσπονδίας και να κατατεθούν στη διαβούλευση. Αναφορικά με τις επενδύσεις στην Κύπρο, ο Γενικός Διευθυντής της ΟΕΒ κρίνει πως ο πιο κερδοφόρος τομέας είναι αυτός των υπηρεσιών, συμπληρώνοντας παράλληλα πως το μεγαλύτερο επενδυτικό ρίσκο παρατη-

ρείται στις διεθνείς μεταφορές, λόγω του ότι επηρεάζονται περισσότερο από τις γεωπολιτικές εξελίξεις. Παράλληλα, σύμφωνα με τον κ. Αντωνίου, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από επενδυτές συγκεντρώνεται στον κλάδο των κατασκευών και της ακίνητης περιουσίας, σημειώνοντας πως η στρατηγική μας θα πρέπει επίσης να επικεντρωθεί σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και βιώσιμης ανάπτυξης.

Η κάθε χρονιά έχει τις δικές της προκλήσεις. Ποιες ήταν οι προκλήσεις για τις επιχειρήσεις το 2024, ποιες ξεπεράσαμε, αλλά και ποιες νέες διαμορφώθηκαν το 2025;

Να θυμηθούμε ότι το 2024 ξεκίνησε με τον πόλεμο στο Ισραήλ -μετά τα φρικτά εγκλήματα της 7ης Οκτωβρίου 2023- να βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και την προοπτική άμεσης σύγκρουσης Ισραήλ - Ιράν να επαληθεύεται τον Απρίλιο του 2024. Την ίδια ώρα, η σύρραξη στην Ουκρανία παρέμενε χωρίς καμία προοπτική απεμπλοκής.

Έτσι, πέρα από τις σοβαρές ανησυχίες σε σχέση με τις επιπτώ-

Αν εξασφαλιστεί φθηνή ενέργεια, η ανταγωνιστικότητα των κυπριακών επιχειρήσεων θα απογειωθεί, δηλώνει στον Φιλελεύθερο ο γενικός διευθυντής της ΟΕΒ

σεις στον τουρισμό μας, κανείς δεν μπορούσε στις αρχές του 2024 να προβλέψει την κίνηση της τιμής των καυσίμων και κατ'επέκταση της πιθανής αύξησης της τιμής του ηλεκτρισμού, των μεταφορών, των κρίσιμων πρώτων υλών και των τροφίμων. Κάτι που αναπόφευκτα θα είχε επιπτώσεις επί του πληθωρισμού και της πορείας αποκλιμάκωσης των ψηλών επιτοκίων, με αρνητικές προεκτάσεις επί του ρυθμού ανάπτυξης.

Έτσι, οι διαδοχικές κρίσεις μάς

έβησαν αντιμέτωπους με αχαρτογράφητες προκλήσεις. Τα καταφέραμε όμως, αναπτύξαμε νέες στρατηγικές και ενισχύσαμε την ανθεκτικότητα του επιχειρηματικού μας οικοσυστήματος.

Μάθαμε να αντιμετωπίζουμε και να διαχειριζόμαστε έξυπνα και παραγωγικά την αβεβαιότητα και έτσι φτάσαμε στο σημείο που είμαστε σήμερα. Έχουμε αποδείξει με τρόπο πειστικό και αξιόπιστο ότι η οικονομία μας έχει υγιείς βάσεις, εντυπωσιακές αντοχές και εμβληματική προσαρμοστική ικανότητα. Βεβαίως, το 2024, από τον Νοέμβριο με την εκλογή Τραμπ, γέννησε στην παγκόσμια οικονομία -και την κυπριακή εννοείται- το κυρίαρχο στοιχείο που θα ταλανίζει το διεθνές εμπόριο, τις επενδύσεις και την ανάπτυξη για πολλά χρόνια στο μέλλον.

Και όπως όλοι ξέρουμε, «η μητέρα όλων των προκλήσεων», που έφερε από το ξεκίνημα του 2025, είναι οι δασμοί και τα λοιπά μέτρα που εφάρμοσε στις εμπορικές συναλλαγές της μεγαλύτερης οικονομίας στον κόσμο με όλες τις άλλες χώρες της υφελίου, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ.

Τέθηκαν σε διαβούλευση τα νομοσχέδια για τη φορολογική μεταρρύθμιση. Πώς τα κρίνετε και ποιες είναι οι επισημάνσεις σας για αλλαγές;

Τα νομοσχέδια της φορολογικής μεταρρύθμισης έχουν δοθεί από το Υπουργείο Οικονομικών προς δημόσια διαβούλευση προ ολίγων ημερών. Από την πρώτη ανάγνωση διαπιστώνεται ότι η έκτασή τους και ο τεχνικός τους χαρακτήρας επιβάλλει την προσεκτική και σε βάθος επεξεργασία τους.

Ήδη έχει συνέλθει σε μακρά συνεδρία η Επιτροπή Ανταγωνιστικότητας της ΟΕΒ και έχουμε δημιουργήσει ομάδα εργασίας από εμπειρογνώμονες tax experts επαγγελματίες και επιχειρηματίες μέλη μας, για να διαμορφωθεί ένα κατανοητό και ολιστικό περίγραμμα για επεξεργασία από την ηγεσία της ΟΕΒ και οριστικοποίηση των κατ'αρχήν προτάσεων μας.

Πρόθεση μας είναι να δούμε τη μεγάλη εικόνα της φορομεταρρύθμισης. Να μην χαθούμε στις λεπτομέρειες αλλά και να μην αφήσουμε τις λεπτομέρειες (αυτό που λέμε «τα ψηλά γράμματα»), να αλλοιώσουν ή να ακυ-

Χωρίς βαριά βιομηχανία, αλλά με αξιόλογες και δυναμικές μονάδες

Στην Κύπρο, κ. Αντωνίου, δεν έχουμε αυτό που λέμε «βαριά βιομηχανία». Θα μπορούσαμε να αποκτήσουμε και ποιοι είναι οι λόγοι που τόσα χρόνια δεν έχουμε δει μεγάλες επενδύσεις σε αυτό τον τομέα;

Η Κύπρος δεν διαθέτει «βαριά βιομηχανία» εντάσεως κεφαλαίου, όπως χαλουργεία, χυτήρια και αυτοκινητοβιομηχανίες, κυρίως λόγω του μικρού μεγέθους της αγοράς, που περιορίζει τις οικονομίες κλίμακας, τις ελλείψεις σε φυσικούς πόρους/πρώτες ύλες και τη γεωγραφική θέση, που επηρεάζει το μεταφορικό κόστος και δυσχεραίνει την ανταγωνιστικότητα μας.

Ωστόσο, η κυπριακή βιομηχανία, η οποία απασχολεί 40.000 εργαζόμενους και συνεισφέρει περίπου 10% στο ΑΕΠ, έχει καταφέρει να αναπτυχθεί δυναμικά σε άλλους τομείς και διαθέτει αξιόλογες μονάδες με σημαντική προσφορά.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η παραγωγή χαλμομιού ΠΟΠ και τα φαρ-

Σε αρκετούς τομείς της κυπριακής βιομηχανίας παρατηρούνται το τελευταίο διάστημα μεγάλες επενδύσεις από Κύπρο και εξωτερικό

μακευτικά σκευάσματα, που αποτελούν ισχυρό πυλώνα εξαγωγών αξίας άνω των €600 εκ. ετησίως. Επιπρόσθετα, διαθέτουμε εξαιρετικές βιομηχανίες τροφίμων και ποτών, μονάδες παραγωγής δομικών υλικών, χημικών/πλάστικών, αλλά και βιομηχανίες σε αναδυόμενους τομείς, που αναπτύσσονται ραγδαία, αξιοποιώντας τεχνολογία, τεχνολογία και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Ενδεικτικά αναφέρω την αμυντική βιομηχανία και τα προϊόντα διττής χρήσης με δυνατότητες ενίσχυσης και της εθνικής άμυνας και ασφάλειας, τη βιοτεχνολογία με εφαρμογές κυρίως στον τομέα της υγείας, την κυκλική οικονομία και τη βιομηχανία κατασκευής νέων και προηγμένων υλικών.

Η δική μας αποτίμηση είναι ότι σε αρκετούς από αυτούς τους τομείς της βιομηχανίας παρατηρούνται το τελευταίο διάστημα μεγάλες επενδύσεις από Κύπρο και εξωτερικό. Αυτό επιβεβαιώνεται τόσο από τις διάφορες εξαγορές βιομηχανιών, την εγκατάσταση βιομηχανιών ξένων συμφερόντων στη χώρα μας όσο και από το μεγάλο ενδιαφέρον για αξιοποίηση των σχεδίων χορηγιών του Υπουργείου Ενέργειας για τον Μεταποιητικό Τομέα. Μέσα από τα συγκεκριμένα σχέδια χορηγιών παραχωρήθηκαν χορηγίες ύψους δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ σε βιομηχανίες για κάλυψη μέρους του επενδυτικού τους προγράμματος για αγορά νέου εξοπλισμού, μηχανήματος και άλλων υποδομών.

Για ενίσχυση του βιομηχανικού οικοσυστήματος, η ΟΕΒ ως θεσμικός εκπρόσωπος της βιομηχανίας, υπέβαλε πρόσφατα στο Υπουργείο Ενέργειας τις προτάσεις της στα πλαίσια θέσπισης της νέας εθνικής Βιομηχανικής Πολιτικής 2025-2030, η οποία αναμένεται να εγκριθεί σύντομα από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η Ομοσπονδία πιστεύει ότι, παρά τις προκλήσεις της βιομηχανίας, όπως η έλλειψη εξειδικευμένων εργαζομένων, η αναντιστοιχία της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις πραγματικές ανάγκες της βιομηχανίας, το κόστος ενέργειας, ο διοικητικός φόρτος/γραφειοκρατία από αυξημένες νομικές υποχρεώσεις και υπερνομοθέτηση, υπάρχουν δυνατότητες για περαιτέρω ενίσχυση του βιομηχανικού τομέα, προκειμένου να μπορέσει να αποδεσμευτεί η τεράστια δυναμική, να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του βιομηχανικού μας προϊόντος, να μας αξιώσεις να διεκδικηθεί η διεύρυνση της συνεισφοράς του στο ΑΕΠ.

► **Πρόθεση μας είναι να δούμε τη μεγάλη εικόνα της φορομεταρρύθμισης. Να μην χαθούμε στις λεπτομέρειες αλλά και να μην αφήσουμε τις λεπτομέρειες (αυτό που λέμε «τα ψηλά γράμματα»), να αλλοιώσουν ή να ακυρώσουν τα επιδιωκόμενα από τη μεταρρύθμιση οφέλη και κυρίως να τρέξουμε τις διαδικασίες, αφού δεν έχουμε χρόνο για χάσιμο – η νέα νομοθεσία πρέπει να εφαρμόζεται από την 1/1/2026 το δίχως άλλο.**

ρόσουν τα επιδιωκόμενα από τη μεταρρύθμιση οφέλη και κυρίως να τρέξουμε τις διαδικασίες, αφού δεν έχουμε χρόνο για χάσιμο – η νέα νομοθεσία πρέπει να εφαρμόζεται από την 1/1/2026 το δίχως άλλο. Μόλις είμαστε έτοιμοι με τις παρατηρήσεις, τις ανησυχίες και τις διαφωνίες μας, θα πραγματοποιήσουμε συνάντηση εργασίας με τον Έφορο Φορολογίας, με τον οποίο μας συνδέει ισχυρή σχέση τακτικής επαφής, ειδικών συνεργασιών και αμοιβαίων σεβασμού, παρά τις ενδεχόμενες επιμέρους διαφορές στις απόψεις.

Την ΟΕΒ και τις Φορολογικές Αρχές της χώρας μας ενώνει η κοινή επιθυμία και επιδίωξη για πάταξη της φοροδιαφυγής και η μείωση στον μέγιστο βαθμό της παραοικονομίας. Τούτο πρέπει να επιτευχθεί χωρίς να επηρεάζεται η ανταγωνιστικότητα του φορολογικού οικοσυστήματος και χωρίς να μειώνεται η ελκυστικότητα της χώρας ως επενδυτικού προορισμού – κοινόι στόχοι ΟΕΒ και Εφόρου, εφικτοί και υλοποιήσιμοι.

Αξίζει νομίζω να αναφέρω ότι πρόθεση της ηγεσίας της ΟΕΒ είναι να επιδιωχθεί διαμόρφωση κοινών και ενιαίων θέσεων/προτάσεων, των τεσσάρων μεγάλων φορέων που έχουν καθοριστικό ρόλο και λόγο στην φορολογική μεταρρύθμιση: ΟΕΒ, ΚΕΒΕ, ΣΕΑΚ και ΠΔΣ.

Ποιο θεωρείτε ότι σήμερα είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα για το κυπριακό επιχειρείν; Υπάρχει λύση;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι με διαφορά το κόστος της ενέργειας, το οποίο θέτει το κυπρια-

κό επιχειρείν σε δυσμενή ανταγωνιστική θέση.

Η Πολιτεία, σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, προσπαθεί σκληρά σε διάφορα επίπεδα και με διάφορα projects για να διασφαλίσει ενεργειακή επάρκεια, ενεργειακή ασφάλεια και φθηνή ηλεκτρική ενέργεια. Εκείνο που απαιτείται είναι ένα ολιστικό master plan, που θα συνθέτει, θα συνδυάζει, θα οριοθετεί και θα προτεραιοποιεί όλα αυτά τα projects και βεβαίως θα μεριμνά για την έγκαιρη υλοποίηση τους. Αν εξασφαλιστεί φθηνή ενέργεια, η ανταγωνιστικότητα των κυπριακών επιχειρήσεων θα απογειωθεί.

Σε ευρύτερη προοπτική, το κυπριακό επιχειρείν, ως μέρος της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας, επηρεάζεται από τα διαδραματιζόμενα στην Ευρώπη και η νέα κατάσταση πραγμάτων επιβάλλει συλλογική διαχείριση. Η ΕΕ μπορεί να εξέλθει ανανεωμένη και ισχυρή από την πολλαπλή κρίση στην οποία έχει βρεθεί, αν χειριστεί με ενότητα και αλληλεγγύη τις πρωτόγνωρες προκλήσεις στα ζητήματα εμπορίου, πράσινης μετάβασης, ενεργειακής αυτονομίας και στρατιωτικής ασφάλειας.

Αυτό προϋποθέτει αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μας, με την κατάργησή του over regulation και μεγάλου μέρους των υποχρεώσεων για reporting και compliance. Δεν μπορεί η ΕΕ να βγει από το τέλμα στο οποίο βυθίζεται αν συνεχίσει να νομοθετεί και να ρυθμίζει, την ώρα που οι ανταγωνιστές μας καινοτομούν και διευκολύνουν το επιχειρείν απαλλάσσοντας το από ρυθμικά και κανονιστικά βαρίδια.

Ροή ξένων επενδύσεων και εμπιστοσύνη στην κυπριακή οικονομία

Ο τομέας των υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από τους πιο κερδοφόρους στην Κύπρο. Αυτό οφείλεται κυρίως στη μεγάλη ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών και επαγγελματικών υπηρεσιών, όπως οι τράπεζες, οι λογιστικοί, δικηγορικοί και συμβουλευτικοί οίκοι και οι επιχειρήσεις FOREX

Κρίνοντας σφαιρικά τα θέματα της οικονομίας, βλέπουμε, κ. Αντωνίου, να υπάρχει αύξηση στις επενδύσεις στην Κύπρο. Ποιους τομείς αφορούν περισσότερο αυτές οι επενδύσεις, αλλά και ποιους τομείς θεωρείτε ότι πρέπει να ενισχύσουμε για προσέλκυση επενδύσεων;

Τα τελευταία χρόνια, η Κύπρος καταγράφει αξιοσημείωτη αύξηση επενδύσεων, κυρίως από ξένα κεφάλαια, γεγονός που επιβεβαιώνει την εμπιστοσύνη της διεθνούς επιχειρηματικής κοινότητας στις δυνατότητες και τις προοπτικές της οικονομίας μας.

► Μεγάλο ενδιαφέρον από τους επενδυτές συγκεντρώνει ο κλάδος των κατασκευών και ακίνητης περιουσίας, ο οποίος διαχρονικά παραμένει ελκυστικός, χάρη στην υψηλή ποιότητα των έργων, τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη γεωστρατηγική θέση του νησιού μας.

► Εξίσου ισχυρός επενδυτικός προορισμός παραμένει και ο τουριστικός τομέας, με επενδύσεις που οδηγούν τα τελευταία χρόνια στη δημιουργία, αναβάθμιση και εξαγορά ξενοδοχειακών μονάδων και θερέτρων, καθώς και στην ανάπτυξη εξειδικευμένων εμπειριών φιλοξενίας.

► Ο τομέας της τεχνολογίας και της καινοτομίας αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς, προσελκύοντας επενδύσεις σε εταιρείες πληροφορικής, fintech, start-ups, data centers, ψηφιακές υποδομές και εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης. - Σημαντικές επενδύσεις καταγράφονται επίσης στην υγεία, με εξαγορές ιδιωτικών νοσηλευτηρίων, αναβαθμίσεις και επεκτάσεις, καθώς και ίδρυση νέων νοσηλευτηρίων.

► Στον τομέα της εκπαίδευσης, η δραστηριότητα επεκτείνεται με την κάθοδο ξένων πανεπιστημίων στην Κύπρο και την εξωστρέφεια των κυπριακών ιδρυμάτων στο εξωτερικό.

► Σημαντική είναι και η δυναμική που διατηρεί για χρόνια ο τομέας των επαγγελματικών υπηρεσιών, καθώς η Κύπρος λειτουργεί ως περιφερειακός κόμβος για διεθνείς επιχειρήσεις που επιζητούν πρόσβαση στις αγορές της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, υποστηριζόμενες από ανταγωνιστικό φορολογικό και ρυθμιστικό πλαίσιο.

► Στις υπηρεσίες αυτές εμπίπτει και ο χρηματοοικονομικός τομέας, όπου το τελευταίο διάστημα παρατηρούνται σημαντικές συγχωνεύσεις μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων και συνεχής ανάπτυξη εταιρειών FOREX παγκοσμίου εμβέλειας.

► Τέλος, ο ενεργειακός τομέας προσελκύει αυξανόμενο ενδιαφέρον, τόσο στους υδρογονάνθρακες όσο και στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, με έμφαση στην ηλιακή ενέργεια, την αποθήκευση και την πράσινη μετάβαση. Η στρατηγική μας πρέπει να επικεντρωθεί σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και βιώσιμης ανάπτυξης, όπως η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, η έρευνα και καινοτομία, ο πρωτογενής τομέας και ο τομέας τροφίμων υψηλής ποιότητας, η εκπαίδευση, καθώς και οι καινοτόμες τεχνολογίες αιχμής.

Παράλληλα, με την προώθηση των επενδύσεων είναι απαραίτητο να ενισχυθούν οι υποδομές και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί του κράτους και να βελτιωθεί το ρυθμιστικό περιβάλλον που θα επιταχύνει την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, την πάταξη της γραφειοκρατίας αλλά και την επιτάχυνση στην απονομή δικαιοσύνης. Όλα αυτά τα μέτρα συνδυαστικά θα συμβάλουν ώστε η Κύπρος να παραμείνει ελκυστικός και αξιόπιστος προορισμός για σοβαρές, μακροπρόθεσμες επενδύσεις.

Ποιος τομέας επιχειρήσεων θεωρείται στην Κύπρο ως πιο κερδοφόρος και ποιος με το μεγαλύτερο επενδυτικό ρίσκο;

Με βάση και τις πιο πρόσφατες εξελίξεις στο επενδυτικό πεδίο, θα έλεγα ότι ο τομέας των υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από τους πιο κερδοφόρους στην Κύπρο. Αυτό οφείλεται κυρίως στη μεγάλη ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών και επαγγελματικών υπηρεσιών, όπως οι τράπεζες, οι λογιστικοί, δικηγορικοί και συμβουλευτικοί οίκοι και οι επιχειρήσεις FOREX.

Η έντονη και επιτυχημένη παρουσία επιχειρήσεων του τομέα στο νησί μας έχει πλέον καθιερώσει την Κύπρο ως διεθνές επιχειρηματικό κέντρο, προσελκύοντας ξένες εταιρείες και επενδυτές που εμπιστεύονται το ευνοϊκό φορολογικό σύστημα και το σταθερό νομικό πλαίσιο.

Επίσης, ο τουρισμός παραμένει σταθερά βασικός πυλώνας για την οικονομία και έχει ανακάμψει δυναμικά μετά την πανδημία. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Ιούλιος του 2025 ήταν ο μήνας με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην ιστορία των κυπριακών αεροδρομίων, με συνολικά 1.65 εκατ. επιβάτες να περνούν από τα δύο αεροδρόμια του νησιού.

Σε ό,τι αφορά τους τομείς με το μεγαλύτερο επενδυτικό ρίσκο, είναι εκείνοι που επηρεάζονται περισσότερο από τις γεωπολιτικές εξελίξεις και τις διακυμάνσεις των διεθνών αγορών. Λόγω της παγκοσμιοποίησης των αγορών αρκετοί κλάδοι είναι πλέον εκτεθειμένοι στις διεθνείς αναταράξεις. Οι διεθνείς μεταφορές, είναι ευάλωτες στην αστάθεια των τιμών καυσίμων, στις αυξημένες ρυθμιστικές απαιτήσεις και στον έντονο ανταγωνισμό αλλά και στις γεωπολιτικές εξελίξεις που επηρεάζουν σημαντικές αγορές του τομέα.

Αντίστοιχα, ο τομέας της βιομηχανικής και της αγροτικής παραγωγής, αντιμετωπίζουν προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η έλλειψη και το κόστος πρώτων υλών, η λιειψυδρία, οι υψηλές τιμές της ενέργειας και ο ανταγωνισμός από τρίτες χώρες, αυξάνοντας το επενδυτικό ρίσκο. Συνολικώς, η Κύπρος προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες σε τομείς όπως οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, ο τουρισμός και η ναυτιλία. Ωστόσο, η επιτυχία προϋποθέτει στρατηγικό σχεδιασμό και προεκτατική αξιολόγηση των κινδύνων, ειδικά σε δραστηριότητες που είναι ευάλωτες σε εξωτερικούς παράγοντες και μεταβολές του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος.